Nr. 268. Czwartek 24. Listopada 1853. Rok Gazecie 43.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inserciya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Sprawy krajowe.

(Nadanie król. czeskich lenności koronnych księciu-arcybiskupowi Ołomuńca.)

Wiédeń, 20. listopada. Jego ces. król. Apostolska Mość raczył wczoraj dnia 19. b. m. o 11. godzinie przedpołudniem nadać uroczyście księciu arcybiskupowi Ołomuńca, Fryderykowi Landgrafowi Fürstenberg, połączone z tem arcybiskupstwem król. czeskie lenności koronne.

Na tę uroczystość wyjechał książę Arcybiskup z znajdującego się przy ulicy „Himmelpfort" pałacu landgrafów Fürstenberg, poprzedzony liczną służbą, trzema sześcio-konnemi karétami galowemi, za któremi postępowała pewna liczba powozów lenników Ołomunieckich do c. k. nadwornego burgu.

W wielkim apartamencie zajętym przez c. k. gwardye przyboczne przyjęli go zaproszeni do tego uroczystego aktu dwaj asystenci, książę Hugo *Salm-Reifferschied* i książę Ferdynand *Trauttmansdorff*, poczem udał się książę Arcybiskup wprowadzony przez c. k. najwyższego Szambelana, hrabiego *Lanckorońskiego*, za Najwyższem przyzwoleniem do sali ceremonii, gdzie Jego c. k. Apostolska Mość, otoczony Swemi najwyższemi urzędami i całym Dworem, zajmował miejsce na tronie.

Stanąwszy u stóp tronu przedłożył książę Arcybiskup najuniżeńszą prośbę o lennictwo, na którą-to prośbę c. k. minister spraw wewnętrznych *Dr. Bach* imieniem Jego Cesarskiej Mości odpowiedział.

Potem ukląkł książę Arcybiskup na stopniach tronu, złożył na księgę ewangielii trzymaną przez c. k. najwyższego ochmistrza Dworu, jenerała kawaleryi księcia *Liechtenstein* i c. k. ministra spraw wewnętrznych przysięgę lenniczą, i ucałował na znak otrzymanego lennictwa gałkę miecza państwa, który Jego c. k. apostolska Mość wziął z rąk c. k. najwyższego Marszałka Dworu landgrafa *Fürstenberg* i najłaskawiej mu go podał.

Zszedłszy na najniższy stopień tronu, miał książę Arcybiskup najuniżeńszą mowę dziękczynną i udał się potem w ten sam uroczysty sposób w jaki się odbył przyjazd, z powrotem do powyżej pomienionego pałacu.

Jego c. k. Apostolska Mość raczył po oddaleniu się księcia Arcybiskupa powstać i kazać nieść przed Sobą miecz państwa z sali ceremonii — gdzie podczas uroczystości także c. k. jeneralicya i korpus oficerów był zebrany — powrócić do wewnętrznych apartamentów. *(W. Z.)*

(List kardynała Viale Prela do wiceprezydenta stowarzyszenia św. Seweryna hr. O'Donnell.)

Wiédeń, 19. listop. Jego Eminencya kardynał Viale Prela, Pronuncyusz na Dworze Cesarskim przesłał do wiceprezydenta stowarzyszenia św. Seweryna hrabi O'Donnell jako teraźniejszego przełożonego w stolicy katolickiego stowarzyszenia Niemiec list, który w najgodniejszy sposób zamyka tegoroczne jeneralne zgromadzenie. — Treść jego następująca:

„Szanowny Hrabio!

Poczytałem sobie za obowiązek przesłać Jego Eminencyi Kardynałowi Antonelli, sekretarzowi Stanu jego papiezkiej Świątobliwości sprawozdanie o zgromadzeniu odbytem przy końcu przeszłego miesiąca września w Wiédniu przez deputowanych stowarzyszeń katolickich rzeszy niemieckiej, które-to sprawozdanie pomieniony kardynał niezwłocznie przedłożył Ojcu świętemu.

Ażeby stowarzyszenia katolickie zdołały poznać, jakie wrażenie odbyte narady zrobiły na umyśle Ojca św., załączam tu kopię odpowiedzi kardynała Antonelli. Stowarzyszenia ujrzą w niej dowód ojcowskiej przychylności, którą Ojciec św. odpowiada ich dziecinnej miłości.

Korzystam z przyjemnością ze sposobności, ażeby Panu Mości hrabio wyrazić zapewnienie mojego głębokiego szacunku.

Wiédeń, 9. listopada 1853. M. Kard. *Viale.*

Załączona kopia.

Wasza Eminencyo!

Wielką mi sprawiło radość, przedłożyć Ojcu św. sprawozdanie, które Wasza Eminencya w szanownem piśmie, l. 1244, przesłałeś o odbytem w przeszłym miesiącu wrześniu w Wiédniu jeneralnem zgromadzeniu deputowanych rozmaitych katolickich stowarzyszeń rzeszy niemieckiej i innych krajów. Niepotrzebuję tutaj zaiste wchodzić w szczegóły, jak uzasadnionem jest prawo do łaski Jego Świątobliwości, które sobie prawdziwie katolickie zachowanie się rzeczonych stowarzyszeń zjednało; albowiem duch jedności i zgody odznaczający zgromadzenie, zupełnie był zdolnym przedstawić symbolicznie jedność samego kościoła, do którego te stowarzyszenia jako członki jednej i tej samej rodziny należą, bez względu na różnicę w wewnętrznych stosunkach narodowości.

Podczas gdy dostojna głowa katolickiego kościoła z szczególnem upodobaniem widzi bogobojne zamiary, któremi się zgromadzenie z tak wielkiem zbudowaniem zajmowało, pokłada Jego papieska Świątobliwość, upatrując w tem rękojmię drogą Jego ojcowskiemu sercu, szczególnie wielką wartość w dowodach przywiązania, które Mu za pośrednictwem Waszej Eminencyi złożone zostały przez szanownego prezydującego w imieniu zgromadzenia i reprezentowanych w niem stowarzyszeń. Ojciec św. zgadza się oprócz tego zupełnie z pochwalnemi i zachęcającemi słowy, któremi Wasza Eminencya przemówiłeś do zgromadzenia, a wzywając potężnej pomocy Najwyższego pomyślny skutek gorliwości ożywiającej członków zgromadzenia ze względu na naszą świętą religię, udziela rzeczonym członkom równie jak stowarzyszeniom, do których należą, z głębi serca Swego uproszone Apostolskie błogosławieństwo.

To miałem powiedzieć o zaspokajającej treści rzeczonego pisma, przyczem z przyjemnością korzystam ze sposobności, ażeby ponowić zapewnienie głębokiego szacunku, z jakim pokornie Waszej Eminencyi całuję ręce.

Rzym, 13. października 1853.

G. Kard. *Antonelli.*

(Kurs wiedeński z 23. listopada.)

Obligacye długu państwa 5% 92 3/8; 4 1/2 % 82 3/16; 4% —; 4% z r. 1850. —; wylosowane 3% —; 2 1/2 % —. Losy z r. 1834 —; z r. 1839 134 1/8. Wied. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1325. Akcye kolei półn. 2250. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 622. Lloyd. 560. Galic. l. z. w Wiédniu 91 1/2.

Ameryka.

(Zamknięcie sesyi parlamentu brezylijskiego mową Cesarza.)

Cesarz Jego Mość zamknął sesyę parlamentu następującą mową: „Dostojni i najgodniejsi zastępcy narodu! W końcu teraźniejszej sesyi prawodawczej doznaję największej przyjemności, oznajmiając Wam, że we wszystkich prowincyach cesarstwa panuje zupełna spokojność. Od boskiej Opatrzności i po dobrym sposobie myślenia Brezylianów spodziewam się trwałości tego wielkiego dobrodziejstwa. — Usiłowałem ze wszystkiemi mocarstwy Europy i Ameryki utrzymać spokojne i przyjacielskie stosunki, do których utrwalenia będzie się coraz więcej przyczyniać wierne przestrzeganie traktatów i udowodniony akt życzliwości. Dziękuję Wam za przychylność, z jaką wspieraliście mój rząd i za gorliwość, z jaką potrzebom kraju staraliście się zadość uczynić.

Ustawa zaprowadzająca bank narodowy i rozporządzenia upoważniające mój rząd do ułatwienia naszego handlu wywozowego, do podźwignienia rolnictwa i industryi przez zaprowadzenie i rozwinięcie różnych instytucyi i polepszenia nauki publicznej, są niezbitemi dowodami gorliwości i poświęcenia się, z jakiem zawsze przestrzegaliście interesów narodu. Mój rząd będzie postępować statecznie i gorliwie w przytłumianiu handlu niewolnikami.

„Dostojni i godni zastępcy narodu! Podczas gdy wracacie do swoich prowincyi, liczę zawsze na wsparcie Waszej wierności i Waszego patryotyzmu, ażeby Mój rząd mógł skutecznie działać ku urzeczywistnieniu Mojego nieustającego życzenia, to jest, ażeby na zasadzie polityki umiarkowania, jedności i zgody utrwalić szczęście Moich ukochanych poddanych i pomyślność Cesarstwa. Sesya jest zamknięta." *(W. Z.)*

(Wiadomości z Australii, z Mexyku i z wysp Sandwichskich.)

„Dziennik „Alta California" donosi z San Francisco pod dniem 16. września:

„Uchwała najwyższego trybunału ogłoszenia kopalni własnością państwa, wywołała wielkie wzburzenie między robotnikami w ko-

palniach; dawniejsze ustawodawstwo było w tej mierze tak niedokładne, że mieszkańcy obawiają się ażeby bogatego gruntu pod nogami ich niesprzedano lub nie wydzierżawiono, jeżeliby rząd w samej rzeczy przywłaszczył sobie prawo dysponowania kopalniami.

Kalifornia ma teraz także telegraf, który założony przez osoby prywatne, jest już od niejakiego czasu w ruchu.

Wiadomość z Sonora, że w Mexyku odkryto nadzwyczaj bogate pokłady złota, obudziła prawdziwie awanturniczego ducha między ludnością Kalifornii i już organizują się expedycye do nowych okolic złota.

Z wysp Sandwichskich donoszą, że pewna liczba osiadłych tam cudzoziemców, mianowicie Amerykanów, zamierzyła obalenie rządu i wcielenie wysp do Stanów Zjednoczonych; widocznie starają się oni oddalić od króla najważniejszych ministrów.

Z Australii słychać, że tam szerzy się mocno duch niezawisłości politycznej i bardzo być może, że za kilka lat powstanie tam potężna republika. *(Wien. Ztg.)*

Hiszpania.

(Posłuchanie marszałka Narvaez u JM. królowej i wizyta u ministra wojny.)

Madryt, 9. listopada. Posłuchanie marszałka Narvaez u JM. królowej trwało bardzo krótko. Marszałek dziękował królowej za szczególne dowody okazanej mu łaski, na co JM. królowa odrzekła: „Cieszy mnie to wielce widzieć WMPana w tak dobrem zdrowiu. Sądziłam, żeś WMPan chory. Gdybym to była wiedziała, że zdrowie WMPana w tak pomyślnym znajduje się stanie, byłabym nalegała na podróż WMPana do Wiédnia.“ Po tych słowach pożegnał Narvaez królowę. Z politycznych zamiarów swoich nieobjawia wcale. Przed odjazdem do Aranjuez udał się marszałek do hotelu ministra wojny, a nie zastawszy go, następujące zostawił pismo: Kapitan jeneralny, książę Walency, był tutaj, chcąc W. Excelencyi złożyć wizytę. — Potąd jeszcze nie widział się z prezydentem ministrów. *(Berl. Ztg.)*

Anglia.

(Synody dyecezalne.)

Londyn, 12. listopada. W przeszłym roku odbyli biskupi w Anglii po raz pierwszy od czasu przywrócenia hierarchii synod prowincyonalny. Dekreta ich są potwierdzone przez Ojca świętego, a dla publikacyi ich zwołali teraz biskupi pojedyńczych dyecezyi synody dyecezalne. W dyecezyi Birmingham otworzył przedwczoraj synod tamtejszy biskup, dr. Ullathorne (z zakonu św. Benedykta). W świetnie ozdobionej katedrze odprawił przewielebny biskup solenne nabożeństwo, a Ojciec Newmann miał kazanie, poczem za wyjściem świeckich osób z kościoła, rozpoczęły się obrady synodu. Po skończonej sumie widziano na procesyi między duchownymi także członków zakonu OO. Dominikanów, Benedyktynów, Passyonistów, Jezuitów i Oratoryanów. *(W. Z.)*

Francya.

(Mianowanie. — Obchód urodzin JM. Cesarzowej.)

Paryż, 16. listopada. *Moniteur* zawiéra dekret, którym hrabia Eugeniusz Dubois, jeneralny dyrektor kolei żelaznych, jest mianowany nadzwyczajnym radzcą stanu. W półurzędowej części ogłosił ten dziennik następującą notę: „Dzisiaj, dnia 15. listopada obchodzono solennie urodziny Cesarzowej w pałacu Fontainebleau. Biskup z Arras, drugi jałmużnik Cesarza, odprawił sumę w kaplicy zamkowej w przytomności Ich ces. Mości, całego dworu i zaproszonych osób. O czwartej godzinie była rada ministeryalna. Namieniona rada zbierze się kilka razy podczas pobytu Ich ces. Mości w Fontainebleau. Zdrowie Ich ces. Mości znajduje się w najlepszym stanie.“ — Urodziny Cesarzowej obchodzono w Paryżu bez wszelkiej okazałości. Wyprawiono na cześć dnia tego kilka bankietów, a pod wieczór były uiluminowane teatry, niektóre budowle publiczne i kilka pomieszkań prywatnych. *(Zeit.)*

(Okólnik ministeryalny do jenerałów dywizyi.)

Paryż, 15. listopada. Wszyscy jenerałowie dywizyi otrzymali okólnik ministeryalny wzywający ich, ażeby się w każdym pułku piechoty dopytywali o oficerów, którzyby sobie życzyli wstąpić do dziesięciu batalionów tyrajlerów w Vincennes, które mają być uformowane, ażeby liczbę tych batalionów pomnożyć na dwadzieścia. *(Wien. Ztg.)*

(Wiadomości bieżące z Paryża.)

Paryż, 14. listopada. Dyrektor archiwów w ministeryum spraw zewnętrznych, pan *Cintral* jest mianowany pełnomocnym ministrem pierwszej klasy. — Angielski poseł, lord *Cowley*, doznaje szczególnych względów ze strony Cesarza; jest zaproszony wraz z małżonką na cały czas polowania do Fontainebleau. — Słychać, że rosyjski radzca stanu *Bałabin* będzie dodany tutejszemu poselstwu z poleceniem kierowania sprawami, jeżeliby pan Kisselew za urlopem odjechał. — Według doniesień z Algieryi smutne dochodzą wiadomości z Maroko; władza Cesarza szczególniej na granicach nie ma powagi. — Interesa handlowe są jeszcze ciągle w bardzo złym stanie; fabryki dotychczas mało dostarczają zapasów. Przesilenie w Ameryce północnej wpłynęło także na handel tutejszy i dało się czuć najbardziej w Lugdunie. — Ceny zboża trzymają się jeszcze ciągle; ale zdaje się, że już doszły do najwyższego punktu. Cena wina idzie w górę.

— 15. listopada. Wdowa po królu Ludwiku Filipie odpłynąwszy 7go z pod Genuy wylądowała nazajutrz w Rosas na wybrzeżu hiszpańskiem w zdrowiu pożądanem.

P. Riquelme, nowy poseł hiszpański przy w. porcie odpłynął z Marsylii do Konstantynopola.

Królowa Krystyna przejeżdżała w podróży swej do Hiszpanii 5go przez Bayonne. — Sesya rady jeneralnej departamentu Sekwany rozpoczęła się dziś w hotelu de Ville.

— 16. listopada. Proces wytoczony spiskowym opery komicznej już zakończony. Z liczby 27 obwinionych 21 skazano, a 6 uwolniono. W liczbie ostatnich znajduje się także i Bratiano. *(Berl. Ztg.)*

Szwajcarya.

(Walka wyborów w Genewie.)

Berna, 16. listopada. Fazy nie utrzymał się w Genewie. — Jak żwawą była walka wyborów, okazuje się z powszechnego w niej udziału. Kanton Genewski liczy około 10.500 wyborców, jakoż na

Rozmaite wiadomości.

Według badań umiejętnych przez c. k. dyrekcyę statystyki administracyjnej, ogłoszonych w dzienniku „Austria“ (nr. 264), wynosiłaby ludność Monarchyi austryackiej z początkiem roku 1854 najmniej 39,151.400 głów. A że podobne obliczenie nastąpiło w ten sposób, że liczba mieszkańców nawet śród wypadków najniepomyślniejszych zmniejszyć się już nie może, przeto ogół ludności możnaby z początkiem roku 1854 przyjąć nawet w liczbie 39½ milionów głów.

Do zadziwienia, jak niesłychanie postępuje wzrost Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej; porównajmy tylko ludność teraźniejszą z ludnością w pierwszych zawiązkach państwa. W roku 1793 liczyły Stany państw 15, obecnie liczą 31; wtedy ludność nie dochodziła 4 milionów, dziś ma milionów 23. Nowy York zapisywał w tabelach wtedy 33,000 mieszkańca, teraz liczy pół miliona; Filadelfia liczyła z początkiem 893, około 10,000; a w roku 1851 wyczytujemy z regestrów 315,000 mieszkańca. Dodajmy do tego miliony wychodźców, którzy rokrocznie napływują ze starej Europy, można będzie bez obrazy powiedzieć, że to widoczna migracya ludów. — Wtedy Ameryka jeszcze kolei żelaznych niemiała, bo też i nikt w świecie ich nie znał, a dziś bieżą torem 10,000 mil angielskich. Przytem posiada 76 wojennych okrętów; żołnierza wprawdzie tylko 10,000, ale zato przeszło 2 miliony milicyi.

Według Wiédeńskiej Gazety kościelnej jest na całej kuli ziemskiej 355 milionów Chrześcian, a między nimi 200 mil. katolików, 80 mil. protestantów i 75 mil. greckich nieunitów.

Dnia 8. (20.) września otwarto w *Wołogdzie* w Rosyi drugą wystawę płodów przemysłu agronomicznego. Liczba przesłanych artykułów wynosi blisko 700; należą w większej części do przemysłu gubernii Wołogdy i składają się głównie z płodów kultury pól i ogrodów, tkanin lnianych i wiejskich robót ręcznych.

Dnia 7. listopada zaczęto brukować jedną z głównych ulic City (starego miasta) w Londynie w pieńki z żelaza lanego, i spodziewają się ztąd pomyślnego tak jak już i w Ameryce rezultatu. Potąd nie wytrwał długo ani bruk drewniany ani kamienny lub makadamizowany.

W Kijowie w tych czasach, poświęcony został w obec Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, słynny most wiszący na Dnieprze, będący dziełem inżyniera Angielskiego P. Karola Vignoles. Jeszcze w drugiej połowie 1848 r., w dniu 30go sierpnia, przystąpiono do budowy rzeczonego mostu, i potrzeba było przeszło pięcio-letniego czasu dla przyprowadzenia do skutku tego olbrzymiego dzieła. Trudności te łatwo dadzą się pojąć, jeżeli tylko zwrócimy uwagę na potrzebę sprowadzenia maszyn i innych przyrządów z Anglii, a nawet na przeszkody, jakie budowie sama stawiała natura. Dziś wszystkie te zawady usunięte zostały, a most Kijowski stanął w rzędzie najpierwszych wiszących w Europie mostów i uneśmiertelni imię swego konstruktora, to jest P. Vignoles. Obrzęd poświęcenia dopełniony został przez Najprzewielebniejszego Filareta, Metropolitę Kijowskiego, w obec tysiąca widzów, witających to dzieło z prawdziwą radością. Trzeba bowiem wiedzieć, że corocznie prawie z różnych stron Cesarstwa przybywa więcej jak

onegdajsze głosowanie przybyło 9843, a zatem zupełna większość wynosiła 4921. Utrzymali się wszyscy kandydaci opozycyi (przeciw p. Fazy), najmniej uwzględniony otrzymał 102, najwięcej uwzględniony 502 głosów nad zupełną większość. Zamiast z panów Fazy, Tourte itd., składa się odtąd wykonawczy rząd Genewski z panów: Carteret, Castoldi, Wolfsberger, Camperio, Marchinville, Olivet i Bignet. *(B. Z.)*

Włochy.

(Otwarcie parlamentu sardyńskiego.)

Turyn, 14. listopada. Dzisiaj otworzono parlament. *(W. Z.)*

(Wyroki sądu wojennego. — Przybycie pana Maupas.)

W Rzymie rozstrzelano dnia 10. listopada na jednym z placów miasta mordercę francuskiego artylerzysty. Po potwierdzeniu wyroku sądu wojenego przez radę rewizyjną, rozkazał komenderujący jenerał natychmiast stracić winowajcę. Jego spółwinowajcę skazano na dożywotnią karę na galarach. Morderca utrzymywał, że popełnił tę zbrodnię z nienawiści ku Francuzom. Sędziom, którzy go pytali, dlaczego zamordował żołnierza, miał odpowiedzieć: „Bo się najbliżej mnie znajdował."

Pan Maupas, francuski minister w Neapolu, przybył dnia 8go b. m. do Rzymu. *(Zeit.)*

Niemce.

(Exkomunikacye publiczne.)

Fryburg, (w Wirtembergu) 15. listopada. Dziś, przy mszy porannej na intencyę „odwrócenia od kościoła ucisku" exkomunikowano publicznie z ambony katolickiego nadradzcę kościelnego pana Burger'a. Ogłosiciela, wikarego Kaestle już przytrzymano i osadzono w miejskiem więzieniu, kooperatora zaś, Escher'a, który przyjął od księdza arcybiskupa probostwo Urloffa, skazano na karę pieniężną.

(Kompetencya zwierzchności biskupiej w wypadkach separacyi)

Wajmar, 14. listopada. Ustawa o zniesieniu uprzywilejowanego stanu sędziowskiego zawiéra także postanowienie, według którego można by podać w wątpliwość dotychczasową kompetencyę zwierzchności biskupiej w wypadkach separacyi od stołu i łoża, tudzież w wypadkach prożb o unieważnienie zawartego małżeństwa pomiędzy katolikami, a mianowicie prożb opierających się na innych jak w prawie krajowem przyjętych zasadach. Dla zapobieżenia więc temu przedłożył rząd na sejmie teraźniejszym projekt ustawy z tem oświadczeniem, że ustawą pomienioną wcale nie zniesiono kompetencyi zwierzchności biskupiej.

(Hrabia Ysenburg-Waechtersbach w domu obłąkanych.)

Frankfurt n. M., 15. listopada. Hrabię Ysenburg-Waechtersbacha odwieziono pod ścisłą strażą do domu obłąkanych (Illenau w Badeńskiem). *(B. Z.)*

(Rozporządzenie względem nabycia praw siedziby.)

Hanower, 15. listopada. Ministeryum spraw wewnętrznych wydało dość ważne rozporządzenie względem nabycia praw siedziby przez cudzoziemców. Potąd potrzeba było według ustawy o siedzibie z roku 1827 wtenczas tylko pozwolenia rządowego w tej mierze, jeźli cudzoziemiec nabyć chciał praw siedziby przez samo tylko osiedlenie się w kraju, a zresztą nadawała to prawo zwierzchność gminy. Pomienione i dnia dzisiejszego ogłoszone rozporządzenie przyzwala stałe w gminie osiedlenie się cudzoziemcowi dopiero po otrzymaniu koncesyi rządowej. Zdaje się, że po przystąpieniu Hanoweru do zjednoczenia celnego spodziewać się można większego napływu cudzoziemców. *(Berl. Ztg.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 18. listopada.)

Metal. austr. 5% 78$^{7}/_{8}$; 4$^{1}/_{2}$ 69$^{7}/_{8}$. Akcye bank. 1312. Sardyńskie —. Hiszpańskie 40$^{7}/_{16}$. 3% Wiedeń. 103$^{1}/_{8}$. Losy z r. 1834 198. 1839 r. —.

(Kurs giełdy berlińskiej z 19. listopada.)

Dobrowolna pożyczka 5% 100 p. 4$^{1}/_{2}$% z r. 1850 100$^{3}/_{4}$. 4$^{1}/_{2}$% z r. 1852 100$^{3}/_{4}$. 4% z r. 1853 99$^{1}/_{4}$ p. Obligacye długu państwa 90$^{3}/_{4}$. Akcye bank. — l. Pol. listy zastawne nowe 93$^{1}/_{2}$; Pol. 500 l. —; 300 l. —. Frydrychsdory 13$^{1}/_{12}$. Inne złoto za 5 tal. 10$^{1}/_{4}$. Austr. 5% met. 80$^{1}/_{8}$. Austr. banknoty 88$^{1}/_{4}$.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 20. listopada, Od jenerała-adjutanta księcia Gorczakowa otrzymano to przez telegraf z Budeszti pod dniem 13. listopada następujące doniesienie:

„W chwili gdy wszystko z naszej strony było w pogotowiu dla wypędzenia Turków z ich oszańcowań na lewym brzegu Dunaju, naprzeciw Turkutaja, Turcy przestraszeni tem, przeszli pospiesznie na prawy brzeg, zatrzymawszy tylko wyspę na Dunaju." *(Gaz. War.)*

Warszawa, 18. listopada. Z okoliczności szczęśliwego narodzenia się Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżniczki Maryi Aleksandrówny, towarzystwo kupieckie, mieszczańskie i cechowe w Moskwie, w dowód swej wierności i przywiązania do Tronu następujące powzięło zamiary: Stan kupiecki: Do ustanowionego na pamiątkę zaślubin Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Cesarzewicza Następcy Tronu, Instytutu Dziewic mieszczańskich w Moskwie, przyjąć dziesięć dziewic sierot i dzieci biednych obywateli tegoż miasta, jako stypendystki Imienia Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżniczki Maryi Aleksandrówny, którym po ukończeniu całego kursu nauk, udzielić jako posag po 200 rsr. dla każdej, a to z sum Towarzystwa. Stan mieszczański zaś zamierzył uwolnić najbiedniejszych, obarczonych wiekiem i dotkniętych kalectwem, lub obarczonych liczną rodziną mieszczan od opłaty zalegających na nich podatków do wysokości 25.000 rsr. Nakoniec Towarzystwo cechowe podobnież postanowiło uwolnić biednych i podstarzałych robotników od opłaty przypadających od nich zaległości, do wysokości 5000 rsr., a prócz tego uwolnić raz nazawsze od opłaty podatków 150 podstarzałych i dotkniętych kalectwem. — Najjaśniejszy Pan przeczytawszy przedstawienie o tem wojennego jenerała-gubernatora Moskwy Najwyżej polecić raczył, objawić pomienionemu Towarzystwu serdeczną Jego Cesarskiej Mości wdzięczność za wierność i przywiązanie ich do Panującego Domu Cesarskiego. Nadto Najjaśniejszy Pan zezwolić raczył na przyprowadzenie do skutku postanowienia Towarzystwa kupieckiego w Moskwie, co do nazwy mających się przyjąć do Instytutu mieszczańskiego dziewic, stypendystkami Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżniczki Maryi Aleksandrówny. *(G. W.)*

---

sto tysięcy pielgrzymów, i to bardzo często się zdarza, że wędrowiec z odległych krain Syberyi, doścignąwszy brzegu Dniepra, spogląda tylko na szczyty gór Kijowskich, lub wieżyce Świątyń, nie mogąc dla rozhukanego żywiołu dostać się na drugi brzeg rzeki. W latach nawet ostatnich, jak np. od 1839 roku nie było w Kijowie stałej zimy, i Dniepr bardzo często stanąwszy od brzegów, płynął środkiem koryta, niedozwalając zupełnie przeprawy. Wszelka więc komunikacya z gubernią Czernichowską albo Półtawską, zupełnie była przecięta. Dziś obok usunięcia raz nazawsze tych nieprzełamanych przeszkód, jednocześnie i drugie dzieło przyczyniło się do ułatwienia tyle niezbędnej komunikacyi. Z ukończeniem bowiem mostu, również także i droga bita od mostu obok stóp gór Kijowskich, otwartą na użytek publiczny została. Tym sposobem Kijów może od tej chwili datować odrodzenie swoje, a jarmarki, kontrakty, stosunki z Petersburgiem, Moskwą, Charkowem i Połtawą, przyczynią się niemało do wzrostu tego odwiecznego grodu. *(K. W.)*

Obydwa ostatnie zeszyty dziennika politechnicznego Dinglera zawierają kilka artykułów o ulepszeniu i obszerniejszem zastosowaniu fotografii. Treść ich jest następująca: Jak wiadomo jest-to największą wadą fotografiii na papierze, że się łatwo zaciera, gdy tymczasem dageuerreotypy na blasze śrebrnej przemagają sklenidłem i połyskiem. Wszystkie te niedogodności uchyla nowy wynalazek pp. Wulff w Paryżu, którzy fotografują na płótnie woskowanem, katunie i tp., a obrazy te zostają co do trwałości w takim do zwykłych fotografii stosunku, jak obraz olejny do akwareli. Można je ocierać z pyłu a nawet obmywać bez najmniejszego uszkodzenia, a nadto portret fotograficzny na płótnie da się przesłać w liście bez najmniejszego uszczerbku. Oprócz tego można obraz fotograficzny na płótnie daleko prędzej uskutecznić, niż się to potąd na papierze praktykowało, zaczem też i ceny takich obrazów fotograficznych spadną bardzo znacznie. Wynalażcy przedłożyli francuskiej akademii umiejętności najokazalsze próby nowej tej metody, lecz manipulacyi swej w tym względzie jeszcze nie wyjawili; prawdopodobnie uskuteczniają pomienioną fotografię na kollodium jod zawierającem.

Inna znów, przez niejakiego Heilmann'a w Londynie wynaleziona metoda wniesie istotny postęp do fotografii. Metoda ta (w dzienniku pomienionym z szczegółami opisana) jest bardzo ważna przy mikroskopowych wypracowaniach, lecz zastósowana być może z wielkim pożytkiem i do portretów zwyczajnych. We wszystkich prawie portretach fotograficznych znaleźć można większe lub mniejsze uchybienia co do proporcyi nosa, rąk i innych na pierwszym planie wystających części, tak że te błędy oszpecają nie raz cały obraz. Pochodzi to głównie ztąd, że niepodobna części rozmaitych tak bliskiego przedmiotu sprowadzić równocześnie do centralnego ogniska. Według metody Heilmanna będzie też można zdjąć portret w miniaturze z nierównie większej odległości i daleko spieszniej niż potąd, a następnie da się odwzór w większych rozmiarach przedstawić, i tym sposobem można uniknąć niedokładności w rysunku szczególnych członków ciała.

Sir John Herschel podał ztąd pomysł kopiowania dokumentów w formie zdrobniałej, a to za pomocą mikroskopowych odwzorów. Taką miarą można otrzymać duplikaty archywów w kieszonkowym formacie. Metoda Heilmanna przyniosłaby natenczas korzyść istotną, bowiem według potrzeby można by bez uszkodzenia originału z najdrobniejszych i najściślejszych kopii otrzymać inne czytelniejsze i na większy rozmiar sporządzone.

Księztwa Naddunajskie.

(Okólnik ministeryum spraw wewnętrznych do administracyi dystryktowych.)

Bukareszt, 29. października (10. listopada). Ministeryum spraw wewnętrznych wydało okólnik do wszystkich administracyi dystryktowych, wzywając ich, ażeby przy nadzwyczajnie łagodnej pogodzie jesiennej sprzyjającej uprawie roli nietylko zachęcały wieśniaków do siania i uprawiania pól, ale by im tę pracę ile możności ułatwiały. Kirmuiry i niższe kirmuiry (rządy obwodowe) upoważnione są w porozumieniu z właścicielami ziemskimi i dzierzawcami wypożyczać włościanom potrzebne nasienie i za pomocą zaliczek lub w inny sposób dostarczać im sił roboczych. *(W. Z.)*

Turcya.

(Zapędy fanatyczne. — Ferman wojenny.)

Beirut, 28. października. Władza miejscowa posłała do Konstantynopola $1\frac{1}{2}$ miliona piastrów, dokąd równie jak do Smyrny w ogóle znaczne sumy pieniężne ztąd odeszły.

Pewien fanatyk imieniem Szeich Abu El Nassar, który zazwyczaj pielgrzymom mahometańskim towarzyszy do Mekki, i od nich uważany jest za świętego, przeciąga ze zgrają pospólstwa z chorągwią w ręku ulicami miasta modląc się na głos o szczęśliwe powodzenie wojny przeciw chrześciaństwu. Nikt nie poważył się uwiadomić o tem gubernatora, który jednak nakoniec sam o tem się przekonał i na przedstawienia jednego z konzulów europejskich Szeicha pociągnął do odpowiedzialności, wielu z jego zwolenników kazał przyaresztować, i tym sposobem położył koniec wichrzeniu.

Dnia 22. odczytano tu ferman wojenny przy odgłosie dział publicznie i uroczyście. Dwa inne fermany do mieszkańców Libanu i Naplusa wzywają ich, ażeby szli na wojnę i jak najwięcej stawiali ochotników.

Gubernator doręczył rosyjskiemu konzulowi jeneralnemu panu Basili pismo do wszystkich komendantów wybrzeża i wewnątrz kraju, wzywające ich pod zagrożeniem surowej kary, ażeby odjeżdżającym rosyjskim reprezentantom i poddanym wszelką dawali pomoc, i czuwali nad bezpieczeństwem ich odjazdu. Kanclerz rosyjskiego jeneralnego konzulatu odpłynął już dziś z archiwem do Aten, a jutro udaje się p. Basili z swoją familią na Liwurnę do Tryestu.

Spokojność publiczna ustala się tutaj coraz więcej, a mianowicie przyczyniła się petycya chrześciańskiej ludności Libanu, która Sułtanowi ofiaruje swoje usługi, bardzo wiele do poparcia dobrego porozumienia z Muzułmanami. *(Abbl. W. Z.)*

Chiny.

(Wiadomości o powstaniu chińskiem.)

Hong-Kong, 27. września. Najważniejsza wiadomość z Chin jest ta, że buntownicy zajęli Shanghai. Zdobycie to nastąpiło dnia 7. września, w rocznicę urodzin Konfucyusza. Najszczególniej mieli w tem udział mieszkańcy Kwang-Tung i Fokien, którzy już oddawna utworzyli tajne towarzystwa. Dnia 7. wkroczyli spiskowi z rozwiniętemi choręgwiami do ogołoconego zupełnie z wojsk cesarskich miasta, dlatego też nie przyszło właściwie do żadnej walki; 40 żołnierzy, zostających w służbie Taou-tan, połączyło się z buntownikami. Zamordowano Che-hien (naczelnika dystryktu); Taou-tae zaś ocalił się i znalazł w domu amerykańskiego komisarza schronienie. Jego familia odpłynęła na pokładzie angielskiego kupieckiego okrętu do Hong-Kong, a ztamtąd do Makao. Zrabowano domy wszystkich dygnitarzy, równie jak komorę celną. Cudzoziemcy jednak niedoznali żadnego pokrzywdzenia.

Szef buntowników, były machlerz kupiecki z Makao, wydał pod imieniem Liu Aynen zaraz w dzień swego wkroczenia dekret, w którym wezwał ludność, ażeby się spokojnie oddawała swym zatrudnieniom i nieopuszczała miasta; jego ludzie muszą przestrzegać ścisłej karności, a każde wykroczenie bywa natychmiast śmiercią karane. Nie zaszły już dalej żadne zaburzenia spokojności publicznej, chociaż więcej niż 40.000 buntowników wkroczyło do miasta, a bogaci mieszczanie musieli znaczną na ich utrzymanie płacić kontrybucyę. Liu-Aynen był u obcych konzulów z wizytą, ale nie przyjęli go urzędownie. *(W. Z.)*

Doniesienia z ostatniej poczty.

Wiédeń, 21. listopada. Według wiadomości z Petersburga z d. 12. listopada przybył tam kuryer z doniesieniem, że Turcy rozpoczęli kroki nieprzyjacielskie w Azyi. Wkroczyli do Paszaliku Kars między *Gumri* (Alexandropoli) i Akaltsik, a ces. ros. korpus obserwacyjny pod dowództwem księcia Bariatyńskiego wyparł ich po bardzo zaciętej walce ze stratą tysiąca ludzi.

O starciu się pod Batun i o zajęciu twierdzy St. Mikołaja nic w Petersburgu nie wiadomo.

Paryż, 21 listopada. Monitor donosi z *Lizbony* z d. 15. b. m., że Jej Mość Królowa Portugalii umarła w połogu. Według ustawy obejmuje Małżonek Królowej rejencyę aż do pełnoletności Następcy Tronu. W Lizbonie spokój.

Berlin, 21. listopada. Gazeta Kasselska zbija obiegające pogłoski o mającej nastąpić rezygnacyi Księcia Elektora.

Karlsruhe, 21. listopada. Wybory uzupełniające do izby drugiej w liczbie 25 są już ukończone i wypadły w duchu ściśle konserwacyjnym. *(L. k. a.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie.

Lwów, 23. listopada. Dziś sprzedawano na naszym targu korzec pszenicy po 19r.45k.; żyta 15r.49k.; jęczmienia 11r.51k.; owsa 7r.32k.; hreczki 13r.30k.; kartofli 7r.18k.; — cetnar siana po 2r.38k.; okłotów po 1r.50k.; — sąg drzewa bukowego po 26r.30k. dębowego po 23r.45k., sosnowego po 22r. w. w. Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

(Ceny targowe w obwodzie Żółkiewskim.)

Żółkiew, 18. listopada. Według doniesień handlowych płacono w pierwszej połowie bieżącego miesiąca na targach w Bełzie, Krystynopolu, Lubaczowie i Żółkwi w przecięciu za korzec pszenicy 7r.48k.—7r.20k.—8r.24k.—8r.4k.; żyta 5r.38k.—5r.40k.—7r.12k.—6r.40k.; jęczmienia 0—5r.—3r.—5r.12k.; owsa 1r.30k.—2r.30k.—4r.30k.—2r.52k.; hreczki 5r.—4r.54k.—0—5r.12k.; kartofli 1r. 6k.—2r.40k.—3r.12k.—2r.48k. Za cetnar siana 1r.—0—1r.14k.—57k. Sąg drzewa twardego sprzedawano po 5r.—4r.—6r.—7r., miękkiego po 4r.—3r.30k.—5r.—5r.36k. Funt mięsa wołowego kosztował $3\frac{1}{5}$k.—$3\frac{1}{5}$k.—$2\frac{4}{5}$k.—$3\frac{3}{5}$k. i garniec okowity 1r.12k.—1r.10k.—1r.20k.—1r.25k. m. k.

Kurs lwowski.

Dnia 23. listopada.		gotówka		towarem	
		zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	m. k.	5	19	5	23
Dukat cesarski	„ „	5	24	5	28
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	23	9	26
Rubel śrebrny rosyjski	„ „	1	49	1	$49\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	$40\frac{1}{2}$	1	43
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	20	1	21
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	91	25	91	40

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 23. listopada 1853.		złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	m. k.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	—	—
Dawano „ „ za 100	„ „	91	24
Żądano „ „ za 100	„ „	91	54

(Kurs wekslowy wiédeński z 23. listopada.)

Amsterdam l. 2. m. —. Augsburg 116 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt $115\frac{1}{4}$ p. 2. m. Hamburg $86\frac{1}{4}$ l. 2. m. Liwurna 114 p. 2. m. Londyn 11:17 l. 3. m. Medyolan 114. Marsylia — l. Paryż $136\frac{1}{4}$ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. $21\frac{3}{4}$. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —. Pożyczka z roku 1852 —. Oblig. indemn. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiéd. d. 21. listopada o pół. do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 22. Ces. dukatów obrączkowych agio 21. Ros. imperyały 9.26. Srebra agio 16 gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 23. listopada.

Hr. Dzieduszycki Alex., z Izydorówki — PP. Jaruntowski Antoni, z Jabłonki. — Smolski Józef, z Kobylnicy wołoskiej. — Bartmański Józef, z Lisek.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 23. listopada.

JE. Hr. Lewicki Kajetan, do Chorostkowa. — Hr. Rozwadowski, c. k rotmistrz, do Krakowa. — PP. — Parys Antoni, do Koroli. — Brzeżany Maur. do Konczak. — Pfersmann Alojzy, c. k. kapitan, do Rzeszowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 23. listopada.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	″ ‴ ⁗				
6 god. zran.	28 1 8	— 2°	— 1°	połud.-wsch.	pochmurno
2 god. pop.	28 1 8	— 1°	— 2°	„	„
10 god. wie.	28 1 8	— 1°		„	„

T E A T R.

Dziś: opera niem.: „**Der Barbier von Sevilla.**"

W sobotę: na dochód Jp. Cezara Frank, komedya niem.: „**Die falsche Pepita.**"

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.